

Ko tō takiala ki te palota i te Faigā Palota Fakamua i te 2020 ma tō aiātatau ke pālota ai mō ni matākupu tāua.

E231 08/20 Tokelauan

Malamalama pe niā nā mea e ōno tutupu ma pe vēhea ona pālota i te 2020.

Fakamautinoa ko koe e fakamau tō igoa ma nā fakamatalaga ō koe e hako.

Ke pālota, ko koe e tatau ke fakamau tō igoa. E tatau ke fakamau tō igoa kāfai koe e 18 tauhaga te matua pe hili atu he hitiheni Niuhihila pe he tino nofotūmau, ma ko koe nae nofo fakalauhohoko i Niuhihila i te 12 mähina talu ai pe ko te hili atu foki mō he vaitaimi i tō olaga.

Fakamau vave loa tō igoa ke fakavave ma fakafaigōfie ai te pālota

Kāfai koe e fakamau tō igoa i te Aho Hā 13 Hetema, e maua e koe te āfifi o te EasyVote e tuha e 2 vaiaho ka ko hēki pā ki te aho e fai ai te faigā pālota.

Ko tau āfifi o te EasyVote kā taku atu ai pe ko āfea te mafai ai koe ke pālota, ma pe ko ai te mafai koe pe pālota ki ei. Ko tau āfifi e aofia ai foki tau pepa pepa o te EasyVote fakapatino lava kia te koe, e fakafaigōfie ma fakavave ai te faigā pālota.

E mafai ke fakamau tō igoa kāfai kua teka te aho 13 o Hetema, e aofia ai te aho o te faigā pālota, kae ka hē maua tau pepa o te EasyVote. Kā manakomia foki koe ke fai tau pālota fakapitoa e loa te taimi e fai ai.

Fakamau, hiaki pe toe fakafou nā fakamatalaga patino o koe i te kupega tafakilagi

E faigōfie ke fakamau tō igoa, hiaki pe fakafou ō fakamatalaga i te kupega tafakilagi fakaaogā ai tō laihene kavetavale Niuhihila, te pepa malaga Niuhihila pe ko te RealMe fakamautinoa tō fakahinomaga. Fano ki te vote.nz.

E mafai foki ke fakamau tō igoa i hō he kogāfenua fai pālota mai te aho 3 o Oketopa pe fakafehili ki he pepa fakamauga igoa i nā auala iēnei:

- Telefoni ki te **0800 36 76 56**
- Text e hē totohia tō igoa ma tō tuātuhi ki te **3676**

Pālota vave

Ko te Faigā Pālota Fakamua 2020 ma tō āiā ke pālota ai ki nā matākupu tāua kā fai i te Aho Tonai 17 o Oketopa. Pālota vave ka ke hē lahi ai tō taimi i te laina – ko koe e hē fakatali ki te aho o te faigā pālota ke pālota.

Ko nā Faigā Pālota e tatala i te: 9 i te taeao i te Aho Tonai 3 o Oketopa

Ko te Faigā Pālota e tapuni i te: 7 i te afiafi o te aho e fai ai te faigā pālota, Aho Tonai 17 o Oketopa

Pālota fakalotoifale kāfai e kē mafaia

E vave ma faigōfie ke pālota tafapili ki te kāiga. E mafai ke pālota koe i hō he nofoaga faigā pālota i Aotearoa, kae e ono manakomia koe ke fakatumu he pepa fakaopopo kāfai koe e pālota i fafo o tō nofoaga faigā pālota.

Ko āfea te tatala ai nā nofoaga faigā pālota ma ko fea te maua ai

E mafai koe ke fakamau tō igoa ma pālota i te faigā pālota fakamua ma tō aiātatau ke pālota ai ki ni matākupu tāua i hō he kogāfenua faigā pālota mai te Aho Tonai aho 3 o Oketopa ke pā ki te aho o te faigā pālota, Aho Tonai aho 17 o Oketopa.

I te aho o te faigā pālota, aho Tonai 17 o Oketopa, ko nā nofoaga o nā faigā pālota uma kā tatala mai te 9 i te taeao ki te 7 i te afiafi.

Ko nā fakamatalaga e uiga ki nā kogāfenua ma nā taimi e tatala ai nā ai nofoaga faigā pālota kā maua te vote.nz pe telefoni **0800 36 76 56**.

E māfai foki ke pālota koe i nā aiātatau o koe i nā matākupu tāua e lua

I te faigā pālota fakamua i te tauhaga nei, e mafai koe ke pālota i nā aiātatau ke palota ai ki ni matākupu tāua e lua. Ko te ke palota ki ni matākupu taua ko he pālota ki he fehili.

E mafai koe ke pālota pe ko te Tūlāfono ki te Filifiliga ki te Uma o te Ola 2019 e tatau ke fakamālohia, ke tukuatu ai te āvanoa mō kilātou e maua i nā tauale kua heai he togafti te filifiliga ke fakatalohaga mō he fehoahoani ke oti. E mafai foki koe ke pālota pe ko te fakaaogā o nā fuālākau fakahāgia mō nā fakamālohiga ma nā fakafiafiaga (cannabis) e tatau ke i te tulāfono.

E mafai ke iloa lahi e koe e uiga ki nā ke palota ai koe ki nā matākupu tāua i te referendums.govt.nz

Mō ni iētahi fakamatalaga e uiga ki te fakamauga o tō igoa ma te pālota:

- Fano ki vote.nz
- Telefoni ki te **0800 36 76 56**
- Fano ki [facebook.com/VoteNZ](https://www.facebook.com/VoteNZ)

Kāfai e keiloa he tino e fehoahoani ki ei te fakamatalaga tēnei, fakamolemole taku ki ei.

Ko nā fakamatalaga e uiga ki te fakamauga o tō igoa ma te pālota e maua i iētahi gagana i te vote.nz.

E pālota vēhea

1 Kave he peni ma tau pepa o te EasyVote

E mafai ke kaumai tau peni ke māka ai au pepa pālota. Kāfai koe e puli, koe e hē popole, e iei nā peni e maua. Kave tau pepa o te EasyVote e koe auā kā hili atu ai te vave o te faigā pālota. Ko koe e mafai pea ke pālota kāfai e puli tau pepa pe heai foki hau pepa.

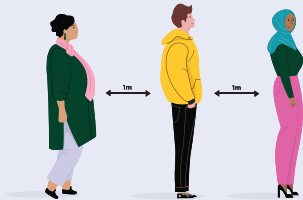
2 Fakaaogā te vailākau kua haunia mō nā lima

Ka ko hēki tago koe kia au pepa pālota, fakaaogā te vailākau kua uma te haunia mō nā lima.

3 Mulimuliu ki nā fakatonuga

Kā iei nā tino i te nofoaga fai pālota ke fakahino atu kia te koe te mea e fai ma te mea e fano koe ki ei. Kā taukikila foki e kilātou nā laina ke maua e nā tino pālota he āvanoa lahi.

4 Pālota i te faigā pālota fakamua

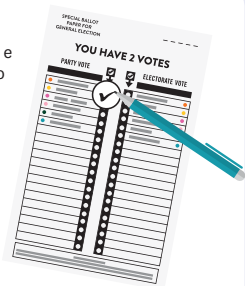
I te faigā pālota fakamua, e lua au pālota e maua – ko te pālota mō te pāti ma te pālota mō nā tino nā tino e iei nā āiātatau ke pālota i te pitonuku.

Ko tau pālota mō te pāti

Ko te pālota mō te pāti e lahi filifili ai te numela o nā nofoa e maua e te pāti fakapolitiki taki tahi i loto o te Pālemene. Ko nā pāti e hili atu te lahi o ana pālota mō te pāti ka maua e kilātou nā nofoa e hili atu i te Pālemene.

Ko koe kā filifili mai lava i te lihi e fokotahi o nā pāti fakapolitiki pe ko koe ei te lihi Fakamua fakalauaitete (general) pe ko te lihi a Maoli.

I loto ia tau pepa pālota, tuku he tiki ki te igoa o te pāti fakapolitiki i tau filifiliga.

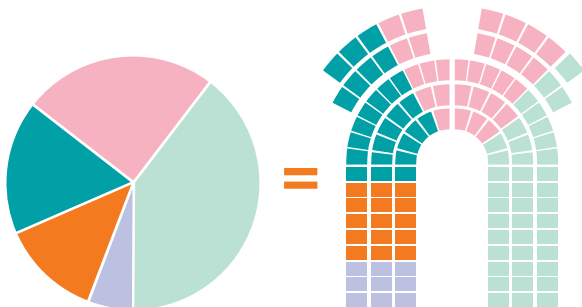
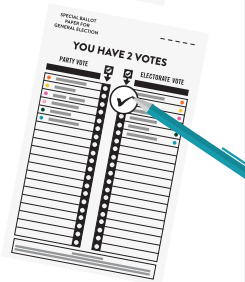

Ko tau pālota mō he hui mō te pitonuku faigā pālota fakapolitiki o koe

Ko tau pālota mō te pitonuku (electorate vote) e filifili ai he tino e fofou koe ke fai ma hui i te Pālemene (MP) o te pitonuku e iei koe. Ko te hui e pito hili atu te lahi o te numela o ana pālota i te pitonuku e iei koe ko te tino ia kavea ma hui o te Pālemene (MP) i te pitonuku o koe.

Kāfai koe e fakamua tō igoa i te lihi a Māoli ko koe kā pālota mō he hui i te itūmālō faigā pālota a Māoli. Kāfai koe e i te fakamaugā igoa fakalauaitete (general roll) mua, ko koe kā pālota mō he hui ke tūlaki mai i te faigā pālota itūmālō fakamaugā igoa fakamua lauaitete (general electorate)

I loto i tau pepa pālota, tuku he tiki ki te igoa o te hui e hili atu te fofou o koe ke fai ma hui o te kogāfenua fakalotoifale o koe.

Ko te fuafakatata tēnei o te aofakiga o nā pālota mō nā pāti = e tutuha ki te fuafakatata ki te aofakiga o te numela o nā nofoa i te Pālemene.

5 Pālota i tō āiātatau ke pālota i ni matakupu tāua

I tau pepa pālota mō he āiātatau ke palota ai ki ni matakupu taua, pālota i te talimai o nā fehili e uiga mō he āiātatau ke palota ai ki ni matakupu tāua. Tuku he tiki tafapili ki te "Yes" (Io) pe ko te "No" (Heai).

Ko te pālota mō tō āiātatau ke palota ai mō ni matakupu tāua e tuku lava ki tau faitalia. E mafai foki ke palota koe mō he āiātatau ke palota ai ki ni matakupu tāua e fokotahi kāfai koe e fofou ki ei.

6 Tuku tau pepa pālota ki loto o nā puha pepa pālota kua haunia

7 Fakaaogā te vailākau mō nā lima ka ko hēki fano koe

I tō auala ki fafo, fakaaogā te vailākau mō nā lima kua uma te haunia. Ma kua uma – ko te faigā pālota kua uma.

E hē mafai ke fano ki he nofoaga faigā pālota?

Kāfai e faigāta te fano ki te kogāfenua e fai ai te faigā pālota pe hē mafai foki, e iei nā filifiliga e mafai ke kikila ki ei ke fakamautinoa e mafai pea koe ke pālota. Kāfai koe ei he falemai o tagata mātutua mā e hē mafai koe ke fano ki he kogāfenua e fai ai te faigā pālota, ko tō Ofiha Fai Pālota (Returning Officer) kā fakafehokotaki te Pule o te falemai o tagata mātutua ke fakatonu ni kaukaunaga mō nā faigā pālota.

Kāfai koe e hē mafai ke fano ki he kogāfenua e fai ai te faigā pālota ona ko te koe ei te falemai, mai te Aho 3 o Oketopa, ko he uō pe ko he tino o tō kāiga e mafai ke kaumai kia te koe au pepa pālota.

Kāfai koe e hē mafai ke fano ki he nofoaga mō nā faigā pālota ona ko te hē mālohi pe ko te faitaule, e mafai ke maua hō fehoaniga ke pālota. Hakili ni iētahi fakamatalaga lahi i te vote.nz pe telefoni **0800 36 76 56** ke talanoa e uiga ki au filifiliga.

Pālota mai nā atunuku i fafo i te lalolagi

E mafai koe ke fakamua tō igoa ma pālota mai nā atunuku i fafo i te lalolagi mai te Aho Lulu aho 30 o Hetema ke pā ki te 7 i te afaia, Aho 17 o Oketopa (Taimi o Niuhihila).

Ko te auala pito faigōfīe ma vave ke pālota mai nā atunuku i fafo i te lalolagi ko te kopi ma te lolomi o nā pepa pālota o koe mō te faigā pālota fakamua ma tō āiātatau ke pālota ai mō ni matakupu tāua i te vote.nz

E ōno mafai foki koe ke pālota i he kogāfenua faigā pālota i fafo i te lalolagi, pe fakatālohaga ki nā pepa pālota ke mafai ke lafo atu kia te koe i nā atunuku i fafo. Ko nā filifiliga iēnei e ōno fakalagolago ki te tūlaga e iei te COVID-19 i te kogāfenua o koe. Hiaki te vote.nz mō te fakamatalaga pito lata mai e uiga ki te faigā pālota mai nā atunuku i fafo.

Kāfai e manakomia e koe he fehoaniga mai nā faigā pālota i nā atunuku i fafo, oi fakafekotaki mai kimātou.

Telefoni mai nā atunuku mai fafo: +64 9 909 4182 (ko nā totogi o nā telefoni faka-vā-o- mālo e ōno fakaaogā)

Telefoni mai Niuhihila: 0800 36 76 56

Kāfai e manakomia e koe he fehoaniga ke faitau pe māka au pepa pālota?

Ko he uō, ko he tino o te kāiga pe he ofiha faigā pālota e mafai ke fehoaniga kia te koe ke faitau pe māka tau pepa pālota. Ko te tino tēnā e mafai ke:

- fano ki tua i te puipui o te faigā pālota ma koe
- faitau nā kupu ma nā fakamatalaga i loto i nā pepa pālota
- māka nā pepa pālota mō koe kāfai koe e lea ki ei.

E hē mafai e kilātou te taku atu kia koe pe ko ai te tatau ke pālota koe ki ei i te faigā pālota fakamua, pe vēhea ona pālota koe i nā āiātatau ke palota ai i ni matakupu tāua.

Kāfai koe e tāuho, pe hē kātoatoa te lelei o tau kikila pe e iei foki he tūlaga fakahētou te mālohi o te tino ko tona uiga e hē mafai koe ke māka au pepa pālota e aunoa ma he fehoaniga, e mafai koe ke pālota fakaaogā ai te kaukaunaga i te fakamalau i te telefoni.

E tatau koe ke lehitala ke fakaaogā te kaukaunaga tēnei. Telefoni **0800 028 028** ma filifili te filifiliga 1 ke lehitala.

E mafai koe ke lehitala mai te Aho Gafua aho 14 Hētema ke pā ki te 7 i te afaia i te Aho Tofi aho 15 o Oketopa.

Visit Fano ki te vote.nz ke hākili ni iētahi fakamatalaga e lahi e uiga i te kaukaunaga tēnei.